

På cykel

**– var med och skapa
bättre förutsättningar
för inköpsresor med cykel**

Denna skrift vänder sig till dig som vill vara med och skapa bättre förutsättningar för cykling. Cykling i allmänhet och cykling i samband med shopping i synnerhet. Innehållet är tänkt som en inspiration men också en hänvisning till hur du i ditt arbete kan gå vidare för att vara med och stärka cykelns status som färdmedel vid inköpsresor.

Arbetar du som fysisk planerare? Då har du möjlighet att anlägga cykelbanor och parkeringar i nära anslutning till entréer.

Äger du en butik eller en fastighet dit folk åker för att handla? Då har du möjlighet att erbjuda förvaring till dem som anländer med cykel och även uppmuntra fler att cykla med hjälp av erbjudanden och kampanjer.

Tillhör du en bostadsrättsförening eller förvaltar hyresfastighet? Att låna ut lådcyklar eller kärror har visat sig vara mycket populärt (läs mer på sidan 11) och ger fler möjlighet att shoppa utan bil på ett enkelt och bekvämt sätt. Att dessutom erbjuda parkering för olika cykeltyper i anslutning till bostaden är också uppmuntrande.

Säljer du cyklar? Då kan du exponera produkter lämpliga för gods- och persontransport på ett tydligare och mer kundbehovsanpassat sätt.

Oavsett vad du arbetar med ger denna skrift dig nya tankar och idéer. ●

Korg, väska eller vagn?

För olika behov finns olika lösningar

- Att använda cykel vid inköpsresor är för många ett självklart alternativ. Val av cykel eller tillbehör är beroende av individens inköpsmönster. Vid mindre inköp fungerar det oftast ypperligt med cykelkorg eller cykelväskor och eventuellt kompletterat med en ryggsäck. Vid större inköp kanske en cykelkärra eller lådcykel är det optimala valet.

Det krävs förenkling och förbättring för att fler ska välja detta alternativ före bilen. Vår målsättning är således att yrkesgrupper såsom fysiska planerare, fastighetsägare och handlare tänker på att den cyklande andelen kunder ökar och att det kräver bättre förutsättningar. ●

NÄSTAN ALLA ÄGER EN CYKEL

Nästan 90 procent äger en cykel, visar en intervjuundersökning av 400 personer över 15 år i Malmö, Lund, Helsingborg och Kristianstad. En tredjedel cyklar dagligen.

Mellan 20 och 40 procent cyklar för att göra inköp: antingen genom att shoppa i centrum, kompletteringshandla eller handla mat för en eller två dagar.

Ju oftare man cyklar, desto mer benägen är man att använda cykeln vid inköp.

Skillnaden mellan inköp med cykel och med bil är att man handlar mindre, det vill säga att bilen används vid större inköp.

Källa: "Shop-n-Bike 2011", undersökning om inställningen till att använda cykel vid inköp

FLER HELGHANDLAR MED CYKEL

På lördagar och söndagar görs fler inköps- och fritidsresor än på vardagar.

Källa: Resvanor Syd

Perfekt i stan – men var är parkeringarna?

En stolpe eller ett högt cykelställ att låsa fast cykeln i. Det är vad Lotta Bengtsson, grafisk formgivare i Malmö, önskar av en butik när hon åker ut och handlar med sin danska lådcykel. Utanför butiken på Möllevången finns bara cykelställ för framhjulet, inte så praktiskt för den stora cykeln.

● – Ibland står det någon utanför affären och säljer Aluma, då ber jag honom hålla koll på cykeln och ger honom några kronor efteråt.

Hon tycker att lådcykeln fungerar perfekt inne i stan. Någon bil har hon inte. Cykeln rymmer mycket, i vintras tog hon till exempel hem julgranen i cykeln. Att få plats med barnen Josef och Estelle och tre-fyra bärkassar är inga problem.

– Om barnen vill ha med sig någon kompis hem från skolan kan det bli fyra barn i stället.

Den här dagen har hon två fulla bärkassar. Hon ska hem och laga soppa för 15 personer. Nästa dag är det hennes tur i sopplaget på jobbet. Den stora soppkastrullen och brödet tar hon i cykeln. ●

Läs mer om cykelparkering på: www.cyklistforbundet.dk/Alt-om-cykling/Cykling/Parkering

Spar satsade på cykelkraft i Wien

Butikskedjan Spar gjorde under 2010 en kraftfull cykelsatsning i samarbete med Wiens stad. Som många storstäder har Wien relativt få cyklister. Andelen har länge legat kring tre procent men har stigit till sex procent på senare år. Elcyklar hoppas man ska ge ytterligare skjuts åt cyklandet.

● Spar lanserade de kanske billigaste europeiska elcyklarna någonsin. Spar kunde med stöd av statliga subventioner erbjuda sina kunder elcyklar för 4 000 kronor styck. Laddstolpar sattes upp utanför tio butiker där man gratis kunde ladda sin cykel. Spar installerade solceller på taket till några butiker, som genererade motsvarande mängd el som förbrukades vid laddstolparna, cirka 40 000 kWh.

Spar hoppades att medarbetarna skulle fungera som ambassadörer för projektet och erbjöd dem en rabatt på ytterligare 1000 kronor om de köpte elcykel.

Dessutom satte Spar upp 650 moderna cykelställ utanför 115 butiker i Wien, en insats för att bidra till 8 000 fler cykelställ i Wien.

Spar motiverade sitt cykelengagemang med att man ville skärpa sin miljöprofil. ●

Läs mer på: www.spar.at

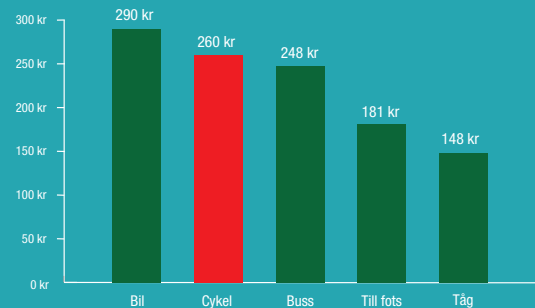
CYKLISTER HAR STOR BETYDELSE FÖR CENTRUMHANDEL

2010 gjorde Handelns utredningsinstitut en undersökning i Växjö som visar att cyklister har stor betydelse för handeln i centrum. Några av resultaten som presenteras i rapporten är att:

- tillsammans spenderar personer som tar sig till affären med cykel, gång, tåg och buss betydligt mer pengar än bilister
- cyklister bidrar med omkring 350 miljoner kronor till detaljhandeln och café- och restaurangnäringen i centrala Växjö
- cyklister handlar i genomsnitt för 260 kr när de shoppar i centrum (bilister, 290 kr)
- cyklister spenderar mer pengar än besökare som åker tåg, buss eller går till centrum.

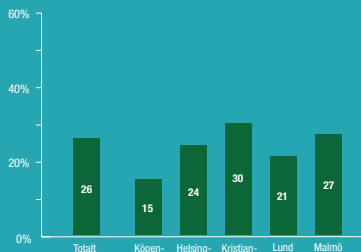
(Rapporten bygger på intervjuer med 281 personer.)

Genomsnittligt inköp vid olika färd sätt (alla dagar)

25 PROCENT FLER KAN BÖRJA CYKLA TILL AFFÄREN!

Totalt kan en av fyra av de som idag inte cyklar för inköp tänka sig att använda cykel för att shoppa eller handla.

KVINNOR GÖR FLER INKÖPSRESOR MED CYKEL

De som gör inköp på cykel, cyklar en gång i veckan eller oftare för att shoppa eller handla.

- Det är framför allt kvinnor som gör inköpsresor på cykel, 6 av 10 är kvinnor.

Källa: "Shop-n-Bike 2011", undersökning om inställningen till att använda cykel vid inköp

Källa: "Indkøb og transportvaner i København. Københavns kommune, Center for Trafik og Incentive Partners, juni 2012"

Ta Ikeahyllan på cykeln

I de danska Ikea-butikerna i Gentofte, Århus och Odense kan kunderna låna en cykel med cykelkärra för att köra hem varor.

- – Vi valde att hyra ut hela ekipage, inte bara cykelkärror. Det är ett säkrare koncept. Nu kan vi garantera att trailrarna sitter fast ordentligt, vilket vi inte kan om kärrorna ska kopplas på kundernas cyklar, berättar Jonas Engberg, sustainability manager på Ikea Denmark.

Cyklarna ingår i ett biståndsprojekt där det danska företaget Baisikeli har tillverkat 50 handbyggda cyklar och 15 kärror. Redan vid projektets start 2009 skickades tio cyklar till Tanzania och Sierra Leone där Baisikeli har startat cykelverkstäder, som drivs lokalt. Efter tre år skickas resten av cyklarna till Tanzania och Sierra Leone. Cykelkärrorna säljs på plats för att finansiera verkstäderna och andra biståndsprojekt.

Cykelkärrorna är designade för att kunna klara en framtida användning som cykeltaxi eller som transport av jordbruksprodukter.

- Ikea har inte bestämt vad som händer 2012 efter att cyklarna skickas iväg, men vi tänker oss att det blir en fortsättning på något sätt, säger Jonas Engberg. •

Cykelvänligaste butiken premierades

- Allt fler tyska städer genomför kampanjer för att utse "cykelvänligaste butiken". Potsdam drog igång en tävling under 2011. Vinnare blev stormarknaden REWE-Markt där ägaren Siegfried Grube berättar att cyklister blivit en allt viktigare kundkrets och att andelen cyklande kunder har ökat från 15 till 25 procent.

REWE-Markt vände sig under tävlingen till sina cyklande kunder för att få in idéer. En idé man ska ta fasta på är en gratis servicedag då kunderna kan få sina cyklar fixade medan de går in och handlar. •

Källa: <http://www.potsdam.de/cms/ziel/1002179/DE>

Fredrik Oddshammar

Det tar 10 min att cykla hit

I Lunds norra utkant ligger sedan 2002 handelsområdet Nova Lund med 75 butiker. Utanför finns de sedvanliga parkeringsytorna för bilar, men också två stora cykel-parkeringar, varav en med flera platser under tak och en cykel-pump för dem som behöver.

● – Det tar inte mer än tio minuter att cykla hit från centrum och det är cykelväg i stort sett hela sträckan. Som cyklist ska man känna sig trygg och välkommen. Idag består tio procent av våra kunder av cyklister, säger Fredrik Oddshammar, centrumchef på Nova Lund.

Han berättar att Nova för diskussioner med Lunds kommun om åtgärder som förbättrar tillgängligheten och säkerheten ytterligare för cyklisterna.

– Vi har en idé om att flytta ena cykelparkeringen ännu närmare ingången. En annan sak är att många cyklister genar över bilparkeringen när de anländer och kör härifrån. Vi tänker märka ut ett körfält för cyklar på bilparkeringen, så att bilisterna blir uppmärksamma på cyklisterna. Det känns bättre att förbättra mönstret istället för att försöka tvinga cyklisterna till cykelbanan, säger Fredrik Oddshammar. ●

Patrick Leijon

Köp in en lådcykel

Patrick Leijon är projektledare för "Öresund som cykelregion" och arbetar med cykling ur olika aspekter.

● Hur tror du man kan få fler att välja cykeln när de ska storhandla?

– Jag tycker det verkar intressant med cykelkärror till utlåning på varuhus och i butiker. Men det är ganska opraktiskt att man måste köra tillbaka med dem när man har cyklat hem sina varor. En bättre lösning som jag ser det är att det finns en lådcykel tillgänglig hemma. Man hämtar cykeln i bostadsområdet, kör iväg och handlar och ställer tillbaka den efteråt. Enkelt och smidigt.

Hur ska ert projekt kunna bidra till detta?

– Genom insatser som inspirerar och uppmuntrar bostadsföreningar och bostadsföretag att köpa in lådcyklar eller cykelkärror. En lådcykel kostar inte mer än från 10.000 kr i inköp men tänk vilket mervärde det skulle bli för de boende. Jag tror absolut att det skulle uppskattas. Cykeln skulle kunna bokas via ett bokningssystem på nätet. ●

FLER I MALMÖ-LUND CYKLAR VID INKÖP

De boende i sydvästra Skåne cyklar vid 19 procent av inköpsresorna och går vid 20 procent av inköpen. De använder bilen endast vid fem av tio inköpsresor medan boende i övriga delar av Skåne använder bilen vid sju av tio inköpsresor. Invånare på landsbygden använder bilen vid dubbelt så stor andel av resorna jämfört med boende i större tätorter.

Källa: Resvanor Syd

KÖPKRAFT I FÖRHÅLLANDE TILL PARKERINGSYTA

I Bern i Schweiz använde man sig av ett annorlunda mått på konsumenters köpkraft. Man mätte inköpen hos 1 200 personer i förhållande till den parkeringsyta de krävde. Resultatet visade att cyklisterna var mer lönsamma som konsumenter. Varje parkerad cykel var värd 7 500 euro för affärerna jämfört med bilisternas 6 625 euro per parkerad bil.

Källa: www.trendy-travel.eu

Stämplrar in i butiken

”Met Belgerinkel naar de Winkel” är den största cykelkampanjen i Belgien. Kampanjen arrangeras årligen sedan 2001.

● Under en vecka i juni deltar närmare 20 000 butiker i ett stort antal städer i kampanjen som syftar till att förmå fler att ta cykeln för att handla. Kunderna får stämpelskort och har möjlighet att delta i utlottningen av fina vinster. Med sju stämplrar på kortet får man möjlighet att köpa en specialdesignad vara till ett rabatterat pris. Tidigare år har det bland annat varit stora cykelväskor. I år kunde man stämpla sig till en röd cykelponcho av hög kvalitet, till ett pris av 25 euro. Kampanjen har varit så framgångsrik att den sedan 2007 också arrangeras i Holland. ”Met Belgerinkel naar de Winkel” betyder fritt översatt ”Plinga på cykelklockan på väg till affären”. ●

Läs mer på: belgerinkel.be eller belgerinkel.nl

Hållbara besöksresor till köpcentra

Idag står inköpsresorna i Sverige för 19 % av andelen resor vi gör per person och dag. Andelen km för inköpsresor är cirka 9 %.

● Att planera och bygga ett transportsystem som är mer hållbart för resor till köpcentra är en utmaning. När de som handlar på köpcentra får frågan, varför de tar bilen är ett av de vanligaste svaren att den behövs för att frakta varor. Det handlar naturligtvis också om att cykel och kollektivtrafik oftast inte är prioriterade vid dessa centra. Här är det naturligtvis stor skillnad mellan centrala och externa köpcentra. Det finns även förklaringar i bilisters vanemässiga beteende. Används bilen för en del av resandet, blir detta en vana som gör att man inte ens reflekterar över sitt val. Attityder och kunskap till olika resebeteendes konsekvenser är också faktorer som spelar in för om resandet till köpcentret ska kunna förändras.

Det finns idag en stor potential för att skapa ett mer hållbart resande. För en del centra kan konstateras att det i teorin finns en relativt god tillgänglighet med gröna färdmedel, som kan exploateras med relativt enkla medel, som förbättrade kopplingar till cykelvägar och hållplatser. ●

Källa Hållbara besöksresor till köpcentra: Trivector http://hmskane.se/doc/hallbara_besoksresor_till_kopcentra.pdf.

Lockvaran i årets Belgerinkelkampanj – en poncho av designer Kaat Tilley.

Lådcyklarnas stad

Lådcyklarna har blivit ett väletablerat inslag i den danska huvudstaden. De syns i trafiken, vid lekplatserna och i kommunens statistik.

● 2010 hade 5 % av hushållen i Köpenhamn en lådcykel och av dem uppger 35 % att de ersätter sina bilresor med cykeln, medan 11 % uppger att de använder cykeln som ett komplement. Med dessa siffror kan man förstå att det är många bilresor som aldrig blir gjorda tack vare danskarnas goda vilja att cykla. Av de som äger en lådcykel uppger 55 % att de använder den till transport av varor och 77 % använder den till transport av barn. Hela 27 % av familjer med två hemmaboende barn har tillgång till en lådcykel i Köpenhamn. ●

Källa: Köpenhamns kommun, www.kk.dk/cyklernesby

Cykel & inköp – en jämställdhetsfråga

Det kan vara värt att fundera över inköpsresor i ett djupare perspektiv. Det här är hämtat ur en rapport från Länsstyrelsen i Skåne län:

”Ungefär en fjärdedel av Sveriges befolkning har inte tillgång till bil. Hit hör bland annat äldre, kvinnor och ungdomar. Det är dessutom så att de som gör flest inköpsresor i Sverige, nämligen kvinnorna, oftare använder sig av gång, cykel och kollektivtrafik för sina inköpsresor än männen. Framför allt cyklar kvinnor oftare och handlar.

Mer än hälften av kvinnornas inköpsresor görs med gång, cykel och kollektivtrafik. Tillgängligheten med dessa färdmedel är därför mycket viktig ur ett jämställdhetsperspektiv. Detta gäller inte minst för dagligvaror där framför allt kvinnor prioriterar närhet, kanske beroende av att kvinnor ofta kombinerar flera ärenden.” ●

Källa: ”Handla rätt – vägledning för en hållbar handelsutveckling i Skåne”, Länsstyrelsen i Skåne län.

Ett ställ för flera ställen

På trottoarerna i danska städer står ofta enkla portabla cykelställ, som butiksgärna har möjlighet att flytta in i butiken vid stängningsdags. Oftast används de också som reklamplats. ●

Kund- & cykelvagn i ett

Schweiziska Leggero har designat en kärra som fungerar i flera sammanhang. Som en vagn när man shoppar, som en kärra att dra varorna i när man går hem. Eller som en cykelkärra. ●

Läs mer på: www.leggero.com

Tyska råd till butikägare

Under 18 månader 2007–2008 genomfördes projektet ”Einkaufen mit dem Rad”, ”shoppa med cykeln” i ett antal tyska städer. Det är sannolikt en av de största kampanjerna i sitt slag som har genomförts i Europa. Det här är några av projektets erfarenheter kring vad butikägare kan göra för att dra till sig fler cyklande kunder:

Parkering: Cyklister önskar sig ungefär samma sak som bilister. De vill kunna parkera sina fordon så nära ingången som möjligt. Allra helst ska cykelställena vara under tak.

Cykelställ: Om cykelställ upplevs som dåliga eller otillräckliga används de inte. Varianter som underlättar fastlåsning är betydligt bättre än ”fälgknäckande” ställ för framhjulen.

Service: Luftpump, gratis reparationskit eller cykelkartor är exempel på initiativ som uppskattats av tyska konsumenterna.

Bonus program: Rabatt till cyklister? Detta är något som projektet förespråkar och som man hävdar lönar sig. Cyklister kräver inte lika mycket utrymme som bilister och gillar småbutiker inne i centrum, så det kan vara väl värt att uppmuntra just denna kundgrupp. ●

Läs mer på : www.einkaufen-mit-dem-rad.de

Han lånade en lådcykel

Jens Toni kommer farande på Tagensvej i Köpenhamn. Den här dagen ska han inviga sitt nya rådgivningskontor för ungdomar som bor på Nørrebro.

● – Jag behöver köra lite saker till invigningen och då lånade jag den här. Det är superbra att den möjligheten finns. Det är helt gratis, men man får lämna en depositionsavgift på 500 DKK. ●

Miljøpunkt i centrum för utlåning

De flesta Miljøpunkt-kontoren i Köpenhamn har lådcyklar som lånas ut gratis. I Indre By finns till exempel 14 stycken till utlåning.

● – Ett par av dem finns hos oss. De flesta finns hos olika samarbetspartner, som själva sköter utlåningen, berättar Gazelle Buchholtz på Miljøpunkt Indre by-Christianshavn.

Tre av cyklarna står vid Irma-butiken på Fredrksborgsgade, andra står vid bland annat bibliotek, caféer och restauranger.

– Lådcyklarna är mycket populära. Det är ju ganska mycket enklare att ta sig runt med cykel än med bil i byen. Vi frågar inte vad cyklarna ska användas till, men jag vet att många tar dem för att göra större inköp. En cykel har också varit med på ett bröllop, säger Gazelle Buchholtz.

Miljøpunkt är de nya namnen på Köpenhamns Agenda 21-kontor. ●

SHOPPARE PÅ TVÅ HJUL HANDLAR OFTARE

Holland är ett land med många cyklister, ett stort antal cykelprojekt och mycket forskning kring cykling. Två olika holländska studier under 2010 har kommit fram till att cyklister är lika köpstarka som bilister, även vid stormarknader.

Konsultbolaget Goudappel Coffeng intervjuade besökare vid fyra stormarknader i förortslägen. Som väntat köper bilisterna mer per tillfälle. Men cyklisterna besökte butiken oftare och de totala inköpen blev i stort sett lika stora.

Mobilitetskonsulterna Soab intervjuade i en annan studie 2800 besökare vid sex stormarknader och kom fram till att "den långsamma trafiken", cyklister och kollektivtrafik, bidrog mest till den veckovisa försäljningen, eftersom de besöker butiken oftare. Cyklisterna var flest bland dem med kort resväg till stormarknaden. Bilisterna blev i majoritet först när avståndet översteg 2,5 kilometer från butiken.

Källa: www.soab.nl, www.verkeerskunde.nl
www.velo-city2010.com, www.fietsberaad.nl

PÅ CYKEL – VAR MED OCH SKAPA BÄTTRE FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR INKÖPSRESOR MED CYKEL

Cykeln är i många lägen världens bästa fordon – snabb, miljövänlig och snygg. Cykeln är inte bara ett bra transportmedel mellan hemmet och arbetet, utan också ett utmärkt fordon vid shopping.

Denna skrift vänder sig till dig som vill vara med och skapa bättre förutsättningar för cykling. Cykling i allmänhet och cykling i samband med shopping i synnerhet. Innehållet är tänkt som en inspiration men också en hänvisning till hur du i ditt arbete kan gå vidare för att vara med och stärka cykelns status som färdmedel vid inköpsresor.

Genom att skapa goda förutsättningar får man fler människor att välja cykeln som transportmedel och Öresundsregionen får en attraktiv och hållbar framtid!

ÖRESUND SOM CYKELREGION

Öresund som cykelregion är ett samarbete mellan 13 parter i Skåne och på Själland för att stärka cyklingen i regionen. Detta sker i en rad konkreta delaktiviteter där parter på båda sidorna av sundet är med. Denna inspirationsskrift är framtagen i den delaktivitet som arbetar med cykeln som transportmedel vid inköpsresor.

EUROPEISKA
UNIONEN
Europetska
regionala
utvecklingsfonden

Interreg IVA
ÖRESUND – KATTEGAT – SKAGERAK

REGION
SKÅNE

KØBENHAVNS KOMMUNE
Teknik- og Miljøforvaltningen

LUND

Kristianstads
kommun

HELSINGBORG

Malmö stad